

Večernik

»JUTRA«

Leto V. (XII.), šte. 149

Maribor, ponedeljek 4. julija 1931

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Vela mesečno prejemana v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglaš po tarifu
Oglaš sprejema tudi oglašni oddelk »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Pred mariborskim kongresom srednješolskih profesorjev

Za Beogradom, Zagrebom, Ljubljano, Sarajevom, Splitom, Cetinjem, Sušakom in Skopljem bodo imeli jugoslovanski srednješolski profesorji svoj kongres letos ob severni meji naše države. Ni dvoma, da bo udeležba častna, kajti s prejšnjih kongresov vemo, da so se profesorji ravno za severno našo mejo živahno zanimali in ponovno zahtevali, da se vrši kongres v Mariboru. Lansko leto je bil ta sklep s navdušenjem sprejet in jutri se prične XII. kongres jugoslovanskega profesorskega društva v mariborskem Narodnem domu. Povsod, kamor so prišli profesorji na kongres, povsod je bila to manifestacija jugoslovanske zavesti, kajti pokazala se je enotnost in soglasje od Vardara do Drave. In ta enotnost in to soglasje bosta letos še prav posebno pomembna, kajti jugoslovansko profesorsko društvo bo res enotna, vsedržavna in edina stanovska korporacija, ker so medtem pokrajinske organizacije likvidirale.

Na kongres pridejo pionirji prosvete iz vseh žarišč naše države, saj bo težko, da bi kak večji kraj ne bil zastopan. Ko pridejo in si naberejo novih vtisov in novega navdušenja za lepoto naše države in pri tem spoznajo, da skuša tudi naš Maribor tekmovati z drugimi mesti, ponesejo te vtise s seboj in jih presade v mlada srca bodoče generacije.

Letošnji kongres jugoslovanskih profesorjev bo stal pod vtisom srednješolskega in novega uradniškega zakona, ki dograja stavbo naše srednje šole. Z novima zakonoma je dobila tako srednja šola kakor srednješolski učitelji trden temelj v nadi, da bo po tolikih letih konec raznih poskusov, ki niso mogli nikjer tako škodovati, kakor ravno v šolstvu. Tako so srednješolski profesorji bili med prvimi, ki so glasno zahtevali končnih, a tudi trajnih smernic, naše notranje ureditve, pri čemer so presojali vse v glavnem s stališča našega šolstva.

Glasniki našega edinstva, prosvetitelji našega naroda, oblikovalci bodoče naše generacije se zbirajo v Mariboru. Maribor ve ceniti zasluge poedincev, ve ceniti tudi zasluge stanu. Zato smo prepričani, da Maribor tudi srednješolskih profesorjev ne bo razočaral, marveč jih sprejel z ljubeznijo in navdušenjem. Kongresu pa naj bo usojeno mnogo uspehov in udeleženci se naj počutijo kot svoji med svojimi!

Stoletnica gluhoznemnice v Gradcu.

GRADEC, 6. jul. Danes slavi svoj 100letni jubilej Društvo za oskrbo gluhoznemnih, v katerega okrilju je bila zgrajena tudi gluhoznemnica. Iz tega zavoda je prišlo tudi mnogo današnjih naših državljanov, ki so se tam pridružili raznim poklicem (čevljarji, krojači, slikarji, pleterji itd.), v katerih si danes služijo kruh. Tudi več strokovnih učiteljev ljubljanske gluhoznemnice se je šolalo v Gradcu.

Vprašanje nemških stvarnih dajatev

FRANCIJA ODLOČNO ZA NADALJEVANJE STVARNIH DAJATEV NEMČIJE. — KONFERENCA VELESIL KONCEM MESECA V PARIZU.

PARIZ, 6. julija. Po načelnem sporazumu v francosko-ameriških pogajanjih je sedaj težišče v vprašanju nemških stvarnih dajatev med letom moratorija. Ameriška vlada se je postavila na stališče, da Nemčija v letu moratorija ni prosta samo vseh finančnih obvez, ampak tudi stvarnih dajatev, ki se gibljejo letno med 130 do 150 milijoni mark. Francija se temu stališču upira in francoski delegati naglašajo, da moratorij ne velja za stvarne dajatve. Pri tem povdarja Francija, da bi Nemčija, oproščena za leto dni finančnih plačil, z nadaljnjimi stvarnimi dajatvami mnogo lažje pobujala industrijsko krizo in brezposelnost, ne glede na to, da bo tako tudi čimprej izpolnila svoje obveze. Tudi povdarja Francija, da bi izostanek stvarnih dajatev v letošnjem letu zlasti male države zmagovalke občutno zadel, ker so v svojih budžetih upoštevale stvarne dajatve. Gotovo pa ni namen Hoovera, pomagati

Nemčiji na stroške malih držav, ki so v vojni težko trpele in šele sedaj morejo urejati svoje finance.

Tudi izvajajo v francoskih krogih bojazen, da bi Nemčija izrabila dobo moratorija za oboroževanje ter za jačanje svojega prestiža v srednji in južnovzhodni Evropi na račun Francije in drugih veslesil. Tako je po prvem navdušenem sprejetju sporazuma sedaj nastopilo pesimistično razpoloženje. Niti v francoskih niti ameriških krogih si ne prikrivajo, da je končni uspeh sporazuma vendarle odvisen od vprašanja nemških stvarnih dajatev.

Francozi, ki so prvotno odklonili angleški posredovalni predlog, so ga sedaj sprejeli, tako, da se bo najbrže koncem tega meseca sestala v Parizu konferenca sil, ki so podpisale Youngov načrt, da uredi vsa še preostala vprašanja v francosko-ameriškem sporazumu.

Iz Španije beže duhovniki

MADRID, 6. julija. Po poročilih iz San Sebastiana odhaja dnevno na stotine svečnikov, menihov in redovnikov iz Španije. Večina jih je namenjenih v Francijo, Belgijo in Nemčijo. Pri svojem odhodu izjavljajo, da rajše prostovoljno zapuščajo Španijo, kakor pa da bi čakali na trenutke, ko jih bo republikansko-svobodomiselna vlada izgnala.

DIPLOMATSKI SPOR MED BOLIVIJO IN PARAGUajem.

ASSUMPTION, 6. jul. Med Bolivijo in Paraguajem so pretrgani diplomatski odnosi. Paraguajski poslanik je včeraj zapustil glavno mesto Bolivije, bolivijski pa paraguajsko ozemlje, oba z vsem obojem. Napetost je tako velika, da je vsak čas računati z izbruhom sovražnosti. Gre za spor za neko ozemlje, radi katerega je že lani prišlo do velike napetosti med obema državama, vendar je bil takrat spor vsled intervencije Društva narodov uglasen.

Mednarodna konferenca za higijeno vasi.

Na plenarni seji mednarodne konference za higijeno sela je podal za jugoslovenko delegacijo poročilo o naporih naše vlade za sanacijo naše vasi g. Ljudevit Prohaska. Njegovo poročilo je vzbudilo veliko zanimanje, ker je našla Jugoslavija popolnoma nova pota za higijensko sanacijo vasi na podlagi sodelovanja med državnimi zdravstvenimi ustanovami in zasebnimi organizacijami.

Dom srednješolske omladine.

Včeraj je položil kralj Aleksander temeljni kamen novi zadušnici, ki jo grade na topčiderskem brdu. Nova zadušnica je posvečena vzgoji srednješolske mladine, v kateri bodo dobivali srednješolci ceneno stanovanje in prehrano, kakor akademiki v akademskem domu. Slovesnosti se je udeležilo tudi veliko število občinstva, ki se bo pozdravljalo vladarja.

Josip Holtnaner †.

V nedeljo jutraj je za vedno zatisnil svoje trudne oči gospod Holtnaner Josip. Bil je 79 let star ter dolga leta radvanjski župan, ki je gledal za svojo občino kot na lastni grunt. Bil je jako priljubljen ter šegav in s tem zabaval ob nedeljah svoje goste v svoji gostilni. On ima tudi zasluge, da obstoja v Radvanju požarna bramba, bil je njen dolgoletni načelnik ter še sedaj častni načelnik, ki je s svojimi bistrimi nasveti bodril posebno mlade gasilce k vestnemu delu. Še kot siv starček je rad zbiral šale, zato je bil med mlajšo generacijo tem bolj priljubljen. Dobra in priljubljenega Radvančana bodo v torek položili k večnemu počitku. Naj živi njegov spomin med nami, žalujočim pa naše iskreno sožalje!

Prvi sokolski sestanek v Radvanju.

Kar na tihem so se zbrali v nedeljo popoldne v radvanjski šoli člani in članice bodočega radvanjskega Sokola. Br. Dr. Pivko je prišel ter imel predavanje, ki je zbudilo med zbranimi mnogo zanimanja, kajti prvič so pravzaprav zvedeli, kaj je sokolstvo v svojem bistvu, kaj zahteva od svojega člana in kaj mu nudi. Po krašnem, priprostem ter vsem razumljivem govoru je br. Dr. Pivko vcepil v mlade duše radvanjskih sokolčev in sokolice toliko ognja, da se jih je po sestanku vpisalo 50. Bil je izvoljen tudi pripravljalni odbor, kateremu je bila poverjena naloga, da dela in pridobiva tim več pripadnikov. Izvoljen je bil sledeči pripravljalni odbor: starosta br. Fivm, podstarosta župan br. Virovišek, tajnik br. Ošura, blagajnik br. Kramžar, načelnik pa br. Konečnik. Članstvo, ki se je vpisalo, bo v kratkem pričelo s telovadbo na šolskem prostoru, na katerem telovadi že precej časa deca. Upamo, da se bo v Radvanju Sokol povoljno razvijal in mu kličemo v naprej sokolski: Zdravo!

Nojevo jajce

Je skoro znesla pegasta kokica gospoda Ivana Kolariča iz Splavarske ulice št. 7. Ubožica je imela z njim dosti trpljenja, saj ne tehta nič manj kot 180 gramov, dočim tehta navadno jajce 55 do 60 gramov.

Odkritje spomenika padlim vojakom v Slivnici

se je vršilo včeraj ob veliki udeležbi občinstva. Svečanosti je prisostvoval tudi polkovnik Putnikovič, ki je odkril spomenik ter imel na zbrane globoko zasnovan patrijotični govor. Za njim so govorili zastopniki raznih organizacij, ki so se udeležili odkritja spomenika, kot Sokoli, gasilci in drugi. Po blagoslovitvi spomenika je oddal vod streljaške družine iz Hotinje vasi razantno salvo.

Zaradi tatvine in utaje

je bil aretiran na Aleksandrovi cesti 22letni Zellner Franc, ki je stopil meseca maja v službo k posestniku M. v Košakih, kjer je služil kot težak. Lepega dne pa je ukradel iz gospodar jevega žepa 130 Din in pobegnil. Vstopil je v novo službo pri posestniku Zupančiču v Jelenčah, kjer je čakal nove prilike, da pride na nepošten način do denarja. Prilika se mu je ponudila, ko ga je gospodar poslal s parom volov in vozom sena v Maribor, da seno proda na trgu. Na poti ga je srečal mesar Welle in kupil seno. Kupnino 675 dinarjev je izplačal na mestu, kjer je prevzel seno. Nepošteni mladenič pa se je odpravil z volmi in praznim vozom do prve gostilne, kjer je vse skupaj pustil in izginil proti Mariboru z denarjem, ki ga je kmalu potrošil in se skrival, dokler ga niso včeraj prijeli. Izročen je že okrožnemu sodišču.

Kamen je vrgel

neznan moški v prednje zavarovalno steklo na avtomobilu tovarnarja Reicha Josipa iz Tezna, ko je vozil okoli 22. ure po Tržaški cesti. Kamen se je odbil na nezdoljivem steklu, s katerim so opremljeni novi Fordovi avtomobili, kar je velika sreča, ker bi sicer zadel naravnost v glavo g. Reicha, ki je sam šofiral. Reich je avtomobil takoj ustavil in pregledal vso okolico Lasičevih hiš, vendar pa ni našel pobalinskega zlikovca, ki bi lahko povzročil veliko nesrečo.

Preveč sta pogledala v kozarec

v gostilni pri Roži dobra prijatelja zidarja P. Franc in M. Franc. Po prijetnem pomenku sta se pričela prepirati in končno boksati na mrtvo ime, da sta bila vsa šekasta po obrazu. Prenočila sta na policiji, kjer so ju obsodili na tri dni zapora ali 120 Din globe. Malo lažja kazen je zadela drugi slični par Ervina P. in Rudolfa Š., ki sta se nacehala v kolodvorski restavraciji ter se potem spoprijela in se pošteno zdelala.

Tatvine dvokoles.

Kljub temu, da je policija aretirala že par tatov koles, se tatvine koles še vedno ponavljajo. Tekom nedelje in noči sta bila ukradena zopet dva kolesa in sicer 1200 Din vredno kolo znamke Steyer, last krojaškega pomočnika Viharja Rudolfa, ki ga je pustil za hip v veži okrožn. sodišča. Iz dvorišča neke gostilne pa je odpeljal kakih 40 let star moški, majhne postave in v ključavničarski obleki, skoro popolnoma novo kolo znamke »Domino« št. 2106, last dnevnika pri mariborski carinarnici Kuglerja Franca.

Tečaj za mizarstvo luženje v Brežicah. Zavod za nospoševanje obrta Zbornice TOI priredi za mizarstvo in mizar-ske pomočnike v soboto in nedeljo 18. in 19. julija v prostori gostilničarja g. Grošupca Ivana.

Maribor, obmejno letovišče in izletišče

Ležeč na križišču dveh važnih evrop-
skih železniških prog, kojih prva veže
gorenje Podonavje in osrčje srednje Ev-
rope z Jadranskim morjem, druga pa o-
grsko-panonsko nižino z osrednjim in
zapadnim alpskim svetom, od sedanje dr-
žavne meje samo nekaj okoli dvajset km.
oddaljen, je Maribor v državopolitič-
nem, v narodnogospodarskem, v tujsko-
prometnem in v nacionalnokulturnem o-
ziru postavljen na zelo odgovorno me-
sto, po svoji legi na obeh rodovitnih bre-
govih Drave, ki živo in glasno spaja ta
del naše države z našimi krvnimi brati
in sestrami v Avstriji, po svoji bližnji in
oddaljenejši okolici, njenem obličju in licu,
ki ga tvorijo Dravska dolina in Dravsko
polje, vinorodne Slovenske gorice in
gozdnat sredogorji Pohorje in Kozjak, pa
tudi po milem podnebjju in po vsem, kar
more sam in njegov okoliš nuditi tujcu,
je Maribor kakor ustvarjen za letovišče
in izletišče v ožjem in širjem pomenu
besede.

Značilno za mesto samo je, da segajo vse značilne poteze njegove pokrajinske slike povsod do njegovega osrčja in ga vsestransko tako gosto preprezajo, da mesto brez njih ni nikjer; vrt in vinska trta, gozd in dreved, šumeča Drava, ribniki in žuboreči potočki: vse to razve seljuje tujca sredi mesta ravnotako kakor na njegovi periferiji. Mesto tudi ni tako močno industrijalizirano, da bi mogli črni oblaki dima in prahu ali ropotanje preglasnih strojev in neprijetno piskanje tovarniških siren motiti tujca in letoviščarja v njegovem uživanju, počivanju in odmoru. Samo nekaj korakov je treba napraviti in že stojiš v hladnem dolcu sredi duhtečih vinogradov, v hladnem gaju ali ob usipajoči vodi. Komur pa se ne ljubi hoditi peš, se z mestnimi avtobusi in z privatnimi avtotaksi lahko vozi na vse strani po mestu in v njegovo okolico. — Pred leti je bilo mesto glede hotelov za kakega bolj razvjenega tujca mrebiti še nekoliko na slabem. Odkar stoji sredi mesta blizu grada z znamenito kletjo in pred kavarno z okusnim vrtom moderni hotel »Orel« s tako sijajno visoko teraso, kakršne noben hotel v Jugoslaviji ne zmore, bo tudi najbolj razvajeno mednarodno potujoče občinstvo zadovoljno ostalo tu, kakor hitro bo kedaj vse te udobnosti spoznalo. Elegantno, nad vse moderno urejeno, pri tem pa pokrajinsko presenetljivo krasno kopališče na »Muriborskem otoku« sredi deroče Drave s pogledom na zeleno Pohorje in prve vinograde Slov. goric, lahko tekmuje z vsemi slimi napravami cele srednje

Nepotrebna pangermanska agitacija u Slavoniji

Pod tem naslovom je prinesel zagrebški »Obzor« zanimiv članek iz Osieka, ki pa velja mutatis mutandis tudi za naše prilike in objavljamo raditega iz njega glavne misli:

Z zlomom avstro-ogrske monarhije in Nemčije je bila zaustavljena tudi pangermanska propaganda v naših krajih. Polnih dvanajst let so se zabubili pangermani in se niso upali nadaljevati akcije, katere cilj je bil prodiranje in raznarodovanje drugih narodnosti. Pustili so celo v miru tudi nemške priseljence, ki so v naših krajih našli svojo drugo domovino in živeli v najboljši slogi z domačim prebivalstvom. Na žalost pa so v zadnjem času pričeli Pangermani zopet rovariti med Nemci v naših krajih, pozivajoč se na zakon o zaščiti manjšin. Vso svojo akcijo so naperili na šole.

Vsak — tudi nemški — priseljenec dobro ve, s koliko tolerance je bil sprejet v Hrvatski in Slavoniji, kjer je našel dom in se obogatil. Priseljeni Nemci so živeli tudi od početka v največji slogi z domačim elementom, pošiljali svojo dečo v naše šole in tako preko dece ustvarjali še trdnjšo vez z domačim svetom, ki mu še na misel ni prišlo, da bi jih silil na asimilacijo.

V zadnjem času pa so se pojavile različne
germanske agitatorje, ki vredo od vas do
vasi in pozivajo Nemce, da se
vzpostavijo. To je nevarno, ker bi
tako ali tako prišli tudi do vas.

Evrope; v naši državi ga prekašajo samo in edinole naša morska kopališča, ki pa vsled prevročega južnega solnca prav gotovo mnogim ne koristijo toliko kot bi jim naše mariborsko. Posebnost in prednost svoje vrste je tudi dohod in pot do »Mariborskega otoka« in njegovega kopališča. Hodiš lahko tja in nazaj peš sredi polja, travnikov in ob šumni Dravi; voziš se po mili volji z avtobusom; česar pa zopet nobeno mesto v naši državi nima, je gracijozen motorni čoln, ki pristajajoč v »Mariborski Benetkah«, stalno prevažja kopalice po Dravi v prijetni vožnji brez prahu in drugih nadlog k otoku gori in zopet nazaj. Če še upoštevamo visoko razvito glasbeno udeleževanje v mestu, njegovo moderno urejene bogate biblioteke in muzej, gledališke in koncertne prireditve v hladnih vrtovih in parkih, priliko za vsakovrstno poletno športno udeleževanje na vodi, v vodi in na suhem, ugodne železniške zveze na vse strani in s tem možnost za najrazličnejše izlete, potem se pač brez pridržka lahko reče, da je Maribor kakor ustvarjen ne le za tujski promet, t. i. več tudi za stalno letovanje.

Zemljepisna lega Maribora ob Dravi med Pohorjem, Kozjakom, Slov. gorica, mi, med Dravskim poljem in Dravsko dolino že sama na sebi narekuje, da je mesto za vse te naštetje pokrajine centralno ležeče izhodišče in izletišče. Zlasti Pohorje je zlata zakladnica, katere pokrov so naši Rušani z ustanovitvijo »Ruške koče« pri sv. Arehu (1249 m.) kot prvi začeli odpirati. »Mariborska«, koča na Klopnem vrhu, sv. Bolfenk, »Pohorski Dom«, zlasti pa najvišje ležeča koča pod Jezerskim vrhom (1522 m) in planinski dom na Smolniku, ravno tako pa tudi izletne točke pri Sv. Urbanu, pri sv. Križu, na Ostrem vrhu, pri sv. Pankraciju in na ... sami stražarji vzdolž naše se verne državne meje, pa istotako naše Karavanke, Plešivec in Peca; vsi imajo v Mariboru za domače in inozemske tuje goste svoje naravno izhodišče. Čim prej bosta dograjeni avtomobilska cesta in železnica na Pohorje, tem bolj bo rasel promet tujcev, izletnikov, turistov in stalnih letoviščarjev v centralno ležečem izletišču, v Mariboru. Pa če še pomislimo, da je Maribor tudi za obsežno ozemlje Slov. goric naravno izhodišče, da je za vse, ki se zanimajo za našo severno državno mejo, istotako prirodno izletišče, ni pretirano, če imenujemo to mesto naše obsejne letovišče in izletišče. Stvar pro pagande je, da Maribor čim prej tudi deljansko to postane.

Dr. Fr. Mišič.

da bi to pomenilo širiti antagonizem med Nemci in domačim elementom in zrušiti dosedanje harmonijo. Naši domači Nemci to dobro uvidijo in pravijo, da ne smatrajo za potrebno, pošiljati svojo deco v manjšinske šole, ker so popolnoma zadovoljni z našimi šolami in bi bili še bolj, če bi se vanje uvedla tudi nemščina kot obligatni predmet. Temu mišljenju so ostali tudi dosledni in se je vkljub vsiljivosti pangermanskih agitatorjev v mestu Osijek vpisalo v manjšinsko šolo samo 20 otrok, v mestu Osijek IV. pa celo samo dva. To je najboljši odgovor Nemcem na akcijo pangermanskih agitatorjev. Te dni je bila v Osijeku III. sklicana konferenca nemških starišev, ki se je od 1000 nemških roditeljev udeležilo celih 26, in še to večinoma taki, ki nimajo otrok. Sklicatelji uvidevajo, da njihova akcija Neincem ne more koristiti, ker jih vodi v borbo z domačim svetom, vendar pangermanski agitatorji ne odnehaajo in hočejo iti od hiše do hiše. Kako Nemci sami sodijo o tej agitaciji, kaže dejstvo, da se je v Nemški Refali vpisalo od 500 nemških otrok komaj 35 — vkljub veliki agitaciji — v manjšinsko šolo.

Ako bi tem pangermanskim agitator-
om bil res interes nemštva na sru, bi
epustili to nepotrebno agitacijo. Nem-
cem ne predi nobena nevarnost s strani
domačega šteta pač pa jim lahko škod-
uje to nepotrebna agitacija. Tudi je
svobodno, da bi v vsakem zakonu o
državi in o nemščini, ki je pravica
vsilna, da bi pangermanskim agitator-
om in nemščini, da bi 2. tečajnem

Mariborski in dnevni drobiž

Meščani!

Mestna občina mariborska okraši ob priliki profesorkega kongresa od 6. do 8. julija 1931 na čast gostom svoje hiše z državnimi zastavami. Vabim meščane, da store isto na svojih hišah. Mestni načelnik: Dr. Juvan, s. r.

Učesnicima XII. rednog kongresa Jugoslovenskog profesorskog društva u pozdrav!

Dobro došli u nama tako miloj Slovenačkoj, na krajnjoj granici naše države, dobro došli i pozdravljeni u Mariboru! Pozdravlja Vas starodrevni grad, koji u svojoj sredini prvi put prima Vas, nosioce luči prosvete, te čuvarice naše slobode i budućnosti. Pozdravljaju Vas naše planine i naše gorice, naše reke in potoci.

Svake godine polazite u drugi kraj naše lepe domovine, da ga upoznate i da ga zadahnate svojim idealizmom. Tako dodoste letos i k nama da u našoj sredini proboravite nekoliko dana. Osetićete da i ovde kuca toplo i istinsko jugoslovensko srce, ono isto srce koje zacelo posvuda nadoste na svojim kongresima, diljem Jugoslavije. Upoznaćete lep kutić naše domovine koji je priroda obasula punom pregršti lepote i zdravlja, a naići ćete posvuda na pravu slovensku gostoljubivost kojom dočekujemo mile goste iz ostalih krajeva svoje domovine.

Maribor ima često prilike da u svojoj sredini pozdravlja goste iz ostale Jugoslavije, ali on ima naročito razloga, da se radije da u njem borave pretstavnici proforskoga staleža. U njima gleda nemare naše bolje budućnosti kojoj je i ustremlien sav njihov rad.

Došli su k nama da zboruju i da se posavetuju, kako bi učvrstili svoj rad u korist mladeži, naroda i domovine. Želimo im zato mnogo uspeha u njihovom letošnjem zborovanju.

Ima još nešto što ovogodišnjem XII. redovnom kongresu JPD daje posebno značenje. S njime slavimo 25-godišnjicu od osnutka Slovenskog profesorskog društva, današnje ljubljanske sekcije JPD. Ovogodišnji kongres biće najlepše priznanje onim mučenicima, koji su svojom nacionalnom samosvešću, kulturnim radom i ustrajnošću utirali put jugoslovenskom nacionalnom kulturnom jedinstvu kojem na kraju krajeva i služi ovaj kongres.

Naročito Maribor je u najvećoj mjeri dobio plodova toga nesebičnog kulturnog rada. Celi jugoslovenski Maribor, a pogotovo njegova omladina, dika i ponos njegov, svestan je tih zasluga u prošlosti, ali i zadaća koje ga čekaju u budućnosti. A da će toj zadaći moći zadovoljiti, najbolji je zalag jugoslovenski duh omladine, koji su mu ucepili njeni učitelji, kojih zastupnici borave danas u Mariboru.

Profesorski kongres

Kakor smo že poročali, se zberejo danes v Mariboru zastopniki jugoslovenskih profesorjev, da prisostvujejo vsakoletnemu kongresu Proforskega združenja. Prijavljenih je za kongres okoli 300 delegatov, ki bodo prispeli v Maribor tekom današnjega dneva. Nasproti dragim gostom so se odpeljali zastopniki mariborskega in ljubljanskega proforskega društva in sicer profesor Vrhovnik v Celje, ravnatelj Zupančič ter profesorja dr. Pečovnik in Sevnik pa do Prager-skega.

Oficielni pozdrav udeležencem kongresa se bo vršil danes popoldan ob 3.30 pri prihodu zagrebškega brzovlaka. S kolodvora odidejo gosti na stanovanja, katera jim je preskrbel mariborski odbor proforskega društva. Prvi interni sestanek funkcionarjev glavnega odbora in predstavnikov poedinih društev se bo vršil ob 18. uri v gimnaziji, na katerem bodo proučili material za kongres. Po tej interni seji se vrši prijateljski sestanek delegatov ob 20. uri v hotelu Orlovič.

Slovesna otvoritev kongresa pa bo 7. julija ob 9. v veliki dvorani Narodnega doma, kjer bodo prisotni profesorji cel dan. Zvečer ob pol desetih pa bo v veliki slavnostni dvorani »Union«. Naslednjega dne se vrši ob 8.

zjutraj nadaljevanje kongresa, ki bo ta dan tudi dovršil svoje delo.

Med kongresom in po kongresu se bodo vršili krajši in daljši izleti v mariborsko okolico, kot na Mariborski otok, v Ruše, na Falo, na Pohorje in Koziak, v Rogaško Slatino in v Ljubljano ter na Gorenjsko.

Smrtna kosa.

Danes popoldan se vrši ob 16. uri in pol pogreb v petek preminulega upokojenega nadučitelja Majcena Martina, ki je bil znan kot vzoren vzgojitelj naše mladine. Naj počiva v miru! —

Planinski praznik na Peci.

Ob priliki petletnice obstoja agilne Mežiške podružnice SPD, se je vršil včeraj sestanek članov in prijateljev te organizacije na Peci, ki je uspel nad vse lepo. Na predvečer so žgali ogromen kres v spomin bratov Cirila in Metoda. Mežiška podružnica je pravzaprav šele odkrila za naše turiste Peco s tem, da je zgradila Uletovo kočjo in vozno pot do nje. Zato bodočnost ima še več lepih načrtov, za katere se posebno zavzemata njen predsednik Ule in Pogorevčnik Franc.

Stavbena zadruga »Ribniška koča« ima svoj redni občni zbor v četrtek dne 9. julija t. l. ob 20. uri v restavraciji hotela Orel. Ker je ravno sedaj gradbena akcija v največjem razmahu, vabimo vse člane in prijatelje, da se v čim večjem številu udeleže zбора. — Načelstvo.

Študijska knjižnica v Mariboru.

K članku, izišlim pod gornjim naslovom v sobotnem »Večerniku«, pripominjamo, da ga je v celoti napisal g. dr. Fr. Kovačič in ne deloma F. Baš, ki je bil podpisan po pomoti.

Fotorazstava mladih amaterjev
v prostorih Park-kavarne je podaljšana
na prošnjo občinstva do 8. julija.

Praktični izpiti za učiteljice

na drž. ženski učiteljski šoli v Mariboru se prično v ponedeljek, dne 5. okt. t. l. Prošnje za priпуск k izpitu morajo priti po uradni poti (šolsko upravitelstvo) sresko načelstvo—prosvetni oddelek banovine) izpitni komisiji v roke najkasneje do dne 10. septembra t. l. Na drž. ženski učiteljski šoli v Mariboru morajo polagati praktični izpit vse one učiteljice, ki službujejo v srezih: Celje, Dolnja Lendava, Prevalje, Konjce, Maribor, desni breg, Maribor, levi breg, Ljutomer, Murska Sobota, Ptuj, Slovenigradec, Šmarje pri Jelšah, mesto Maribor. Izpitne takse predvideva razpis min. financ D. R. br. 72100 od 4. 6. 1927 (glej: Fink Zbirka VII, str. 63!) — V Mariboru, dne 3. junija 1931. — Preds. izpitne komisije.

Žepna ura

se je našla v slačilnici na odru v Sokolskem domu v Slovenjgradcu ob priliki okrožnega zleta 21. t. m. Proti natančnemu popisu jo lastnik dobi pri Sok. društvu v Slovenjgradcu.

Nezgoda pri delu.

Včeraj dopoldne se je med delom poškodoval 25letni sin posestnika in mesa Eugen Žohar desno roko. Ker so nastopile komplikacije, je moral v splošno bolnico. —

Igralcem državne razredne loterije pri upravi »Jutra« in »Večernika« v Mariboru, Aleksandrova c. 13 sporočamo, da so srečke za II. razred že prispеле in jih lahko zamenjajo. Zrebanje se bo vršilo že 14. julija 1931. Neigralcem nudimo še nekaj četrtinskih srečk!

Ant. Rud. Legatov, enoletni trgovski seča
v Mariboru.

(Odobren od ministrstva za trgovino in industrijo v Beogradu). Legatova šola je bila ustanovljena že leta 1913. in obstoj, toraj že več kot 18 let. Zavedo se poznati radi prav dobrih učnih uspehov, odličnega učiteljskega zbora, vzorne discipline, reda in nadzorstva, kakor tudi strokovnega ravnanja. Novi težaji se začnejo dne 9. septembra t. l. Upisovanje in poslušanje tudi plačeno, v plačani ravnanja, Maribor, Vrazova ul. št. 25. dnevno od 8. do 12. in od 2. do 4. Telef. 25.00. Zahtevate brezplačno učne programe? Zaradi splošne gospodarske krize zahtevno znižana dajanja. Lastni interes.

Po sledovih Karla Maya

Ideali naše mladine ne ležijo — v dobi, tehnike in sporta — vedno v področju stroja. Svet Karla May-a je le navidezno stopil v ozadje, v senco in spanje, kar dokazuje sledeči primer. Pred svetovno vojno je bila goreča želja vsakega mladostnika, pobegniti v Ameriko. Vsak gimnazijec je sanjal o tem. Tajinstven gozd s svojimi indijanskimi prebivalci, opevan od Karla Maya, je vabil kakor krasen čaroben svet. Pustolovščina neke skupine mladih študentov iz južne Amerike dokazuje, da se pustolovski duh, ki v Evropi polagoma izgublja, baš v Ameriki zopet obuja.

15letni Avgusto Flores, rodом Peruane, se je odločil, da napravi s štirimi svojimi tovariši »majhen izprehod« in sicer peš iz Buenos Aires-a v New York in potem dalje v Kanado. Cilj jim ni bil morda le športni rekord, temveč le želja, da se otresejo vsakdanjosti civilizacije in se podajo v romantiko prebivalcev pragozdov. Dogodivščine mladega Floresa, ki je edini prišel do cilja, so opisane v vseh velikih ameriških listih. Doživetja Floresa so tudi športni rekord, ki ga ni dosegel še nihče. Prehodil je do New Yorka 18.000 km čez pragozde in grmeče gorske potoke, prebrel južno-ameriške republike, v katerih so se v tem času vršili veliki meščanski boji. Ta blazna, a junaška ekspedicija je postala tudi raziskovalno potovanje, katerega izkušnje in odkritja imajo celo znanstven pomen.

Potovali so preko Andov, čez ledenike, katerih se še nikoli ni dotaknila človeška noga. Mnogo so trpeli vsled gorske bolezni, a niso se ustrašili in so plezali dalje.

V temnih prepadih so naleteli na človeška okostja, ki so jih svarila pred nadaljnjo potjo. Toda bili so neustrašljivi ter so po velikih naporih prehodili Ande. Ko so dospeli v pragozd, kjer so morali prestat vse grozote, je nenadoma ugriznila enega izmed tovarišev strupena kačica. Nesrečnež je umrl, pokopali so ga, lesen križ pripoveduje o tragediji v Bollevskem pragozdu. Hoteč preplavati, neko reko, je utonil drugi tovariš. V Kolumbiji sta se onesvestila še zadnja Avgustova tovariša, morala sta se z ladjo vrniti, sam pa se je napotil dalje, njegova misel je bila — raje smrt kot vrnitev. V Nikaragui so ga zaprli ameriški vojaki, misleč, da je vohun iz tolpe Sandinovich vstavev. Čim so ga izpustili, je padel v roke roparjem. Toda njih vodja ga je prav prijazno sprejel, hvalil njegovo drznost in mu podaril svojo sliko z avtogramom. Nadaljeval je nato svojo pot v Meksiko — ter končno prispel do mej Zedinjenih držav. Tu je nehal pragozd, mesto njega udobne avtomobilske ceste, mesto strupenih kač in divjih zverij tolpa novinarjev in fotografov. Korakal je kakor triumfator do New Yorka. Avgusto Flores se ne kesa svojega potovanja — le kadar se spomni svojih tragično preminulih tovarišev, mu je tesno pri srcu. Življenje v pragozdu z vsemi nevarnostmi in lepotami je spoznal ta 15letni otrok, ki je hodil po sledovih Karla May-a.

Največji čebelnjak sveta

Palača, v kateri je nad sedem milijonov čebel.

V dolini, ki se razteza od Libochova do romantičnega kraja Dube na Češkem, je bila sezidana nova moderna palača za čebele, ki je edinstvena glede velikosti in moderne uredbe.

V tej palači je prostora za 140 panjev. Sezidana je v orientalskem stilu z visoko centralno kupolo, vsa iz betona, vse stene, zunaj in znotraj krasno poslikane — delo češkega umetnika Jaroslava Miška, ki je sam tudi že dolga leta vnet čebelar.

Čebele so razvrščene v treh nadstropjih, seveda v najmodernejših panjih. Obsejni travniki in nepregledni gozdi akacij nudijo čebelam dovolj hrane in zagotovo obilo medu.

Palača je last generalnega ravnatelja znane zavarovalnice »Slavije«, g. dr. Jaromira Rošine, ki tudi sam nadzoruje čebelorejo. Njemu pomaga njegova soproga, zdravnica po poklicu, znana biologinja, kih oče tudi v češko čebelarstvo uvede švicarski način reje kraljic v vališču s skupno medenico.

Izletniki in strokovnjaki iz vse republike in iz inozemstva prihajajo občudovati to znamenitost. Tako si je ogledal čebelnjak tudi Rabindranath Tagore. Vsi strokovni listi, tudi inozemski, poročajo o novi stavbi in z zanimanjem sledijo že omenjenim poskusom.

Rošinov čebelnjak ni bil zgrajen, da bi donášal dobička, temveč služi izključno v znanstvene svrhe. Lastnik se že sam bavi celo vrsto let z znanstvenim delom o čebelah, ki obeta biti velikega pomena za nadaljni razvoj čebeloreje.

Navadnega človeka bo pa pred vsem zanimala ureditev velikega poslopja.

Marljive čebele letajo v gostih trumah okoli panjev. Kakor oblak zakrivajo modrino neba.

Ako ne upoštevamo panjev v okolici, ki služijo kot nekakšne podružnice, in panjev, ki so namenjeni za rejo kraljic, domuje v palači 140 rojev. Vsak roj šteje v poletnih mesecih okrog 50.000 čebel, v palači prebiva torej nič manj kot 7 milijonov čebel — število polovice prebivalcev Češkoslovaške.

Za boleznimi so zdravila, al'...

Ljubezen je bolezen kot vsaka druga bolezen. Do tega spoznanja so učenjaki prišli že davno, le to še jim doslej ni uspelo, da bi našli bacil te bolezni. Razumljivo je, da bi, čim bi se našel povzročitelj te bolezni, našli tudi lek proti njej. N' potrebno niti omeniti, kolike koristi

bi bilo to za človeštvo, koliko obupanec bi bilo rešenih smrti in koliko nesreč bi bilo s tem preprečenih.

Od vseh zločinov, ki navadno končajo pred sodniki, je največji del izvršen radi ljubezni. To je dognal tudi francoski psihijater dr. Etienne Martin, ki mu je bila vlada naložila dolžnost, da zločine preišče s psihološkega vidika.

Pred kakimi dvema leti je nek učenjak javil, da se mu je posrečilo najti bacil te bolezni. Vendar pa človeštvo doslej še ni imelo nobene praktične koristi od te iznajdbe, ker še namreč ni nihče iznašel leka proti njej.

Prof. dr. Martin je skušal sestaviti recept za zdravljenje te bolezni. Njegova metoda zdravljenja se nanaša v prvi vrsti na one, ki jih nesrečna ljubezen spravlja v obup, da si skušajo vzeti življenje. Recept dr. Martina je čisto enostaven. Bolnika treba spraviti v dobro voljo, njegove misli treba obrniti v popolnoma drugo smer, da se ne bodo vedno sukale okrog njegove nesrečne ljubezni in njegovih duševnih muk. Mnogokrat zadostuje, da se bolnika za gotov čas odcepi od družbe — kjer nima prilike priti v dotiko z bitjem, ki je krivo njegove nesreče. Na ta način se njegovo srce polagoma ohladi in on se spametuje. Takemu človeku ne bo več prišlo na misel, da ubije koga drugega ali samega sebe.

Znano je, da se za zdravljenje nesrečne ljubezni največ priporoča potovanje. Nova okolica privlači pozornost nase in odvrta misli od ljubezni. Razume se, da vselej takšni poskusi ne uspejejo. V večini slučajev zadostuje trimesečno zdravljenje, da se reši življenje enemu izmed nesrečnežev. Gotovo pa je tudi, da ni vsakdo tako tragično zaljubljen, da bi ga trebalo zdraviti na ta način.

Osveta oduščenega kaznjence.

V Hamburgu je bil pred nekaj dnevi oduščen kaznjencec Wollheim, ki se je spozabil nad svojo pastorko. Prva pot oduščenega kaznjence je bila v stanovanje svoje bivše žene, ki je bila glavna obremenilna priča. Tu jo je najprej opsoval, potem pa zagrabil za noko lopatico in z njo tako udaril ženo po glavi, da jo je na mestu ubil.

Če potuje igralka.

Te dni bo v Londonu gostovala sloviata pariška igralka in plesalka Ida Rubinstein. Za prevoz svoje nad 70 ton tehtajoče prtljage je najela polovico vlaka. V prtljagi ima nad 2000 oblek in več sto klobukov in čevljev. Igralko spremlja 130 oseb, med njimi je 60 plesalk, 20 pevk, 30 igralcev in igralk in okoli deset pariških šivilj in lasničarjev.

Sportna nedelja

ISSK Maribor — Gradjanski (Zagreb) 3:1 (3:1)

Okrožni prvak ISSK Maribor je povabil v soboto večkratnega državnega prvaka HAK Gradjanskega iz Zagreba v Maribor, ter odigral žnim prijateljsko tekmo. Že po predpripravih sodeč je vse kazalo, da se bo to važno srečanje izvedlo v nadpovprečnem slogu. In res se je ISSK Maribor predstavil z najboljšimi strani in je zaslužen zmagal. Oba nasprotnika sta nastopila v najmočnejši postavi in sta predvajala igro, kakršne že dolga leta v Mariboru nismo videli.

Velika požrtvovalnost in silna volja do zmage je bila odlika mariborskega moštva. V vsakem drobcu igre se je moglo opaziti stopnjevano hotenje po toliko zaželenem uspehu, a sam potek igre je vsa ta prizadevanja naravnost pospeševal. Maribor je otvoril score po krasnem zgođitku že v 8. minuti. Potem je sledila ogorčena borba za srečanje, odnosno za držanje pridobljene pozicije; ves čas pa je bila igra napeta, razburljiva, z menjajočimi se niansami ob naglem, trenutnem prihajanju s polja v polje. ISSK Maribor je dosegel zmago z rezultatom 3:1, ki zgovorno priča o nadmočnosti zmagovitega moštva. Skrajni napor Gradjanskega v drugem polčasu, da rezultat prvega polčasa zboljša, so ostali brezuspešni.

Po vsem tem se ne da reči, da bi bilo belo-črno moštvo gostom povsem nadmočno. Glavna in odločujoča prednost moštva je bila, kakor že rečeno, požrtvovalnost in silna volja do zmage ter harmonična povezanost poedincev v dobro celoto, v kateri se je desna stran napada močnejše odražala. Obramba je delala solidno, branilca bolj uspešno kot opazljivo. Koren v голу pa se je izkazal zlasti v prvem polčasu, ko je bil močnejše zaposlen, dobrega mojstra svoje stroke. V haljih je prevladoval Domicelj, ostala se mestoma nista mogla povzpeti do popolnega razmaha. Napad je v celoti dobro vibrana celota, ki dela pod vodstvom Pepčeka in ob krepki podpori ozadja. Vsi igralci so ugodno presenetili s svojo požrtvovalnostjo, kar ni vedno njihova odlika, vsaj ne vseh. Sicer še niso prišli iz svoje stare hibe, to je kombinacije pred golom, vendar je tudi v tem pogledu treba registrirati spremembo na boljše.

Skratka igra ISSK Maribora je zadovoljila in je treba poudariti viden napredek moštva. Ob vztrajnem delu tudi nadaljni uspehi ne bodo izostali.

V moštvu Gradjanskega je bilo precej raznolikosti. Tako so bile dokaj slabe točke: branilca, ki sta močno zaostajala za nasprotnikom. Izvrstna je bila napadalna vrsta, ki je izdelala nekaj krasnih položajev. V tehniškem pogledu je bilo moštvo boljše od domačinov. Posebno prvih 20 minut je Gradjanski predvajal vzorno igro, polno fines, tako da so se gledalci divili nad znanjem gostov, ki so pokazali zares prvorazreden nogomet.

Še par besed o poteku: Početni udarec ima G., ki takoj preide v napad. Igra poteka v premoči gostov. V 8. min. strelja Miro korner, Terglec pošlje žogo z glavo v mrežo 1:0 za Maribor. Do 15. min. prevladujejo zopet gosti, ki izenačijo po Kokotoviču 1:1. Potem uprizori Maribor serijo nevarnih napadov, iz katerih rezultira korner, ki ga Pepček z razantnim strelom pošlje v mrežo. 2:1 za Maribor. Igra je odprta, občinstvo stalno bodri domače. Menjajoči se napadi, toda G. še vedno rahlo prevladuje. Koren večkrat uspešno intervenira. Počasi prihaja situacija na G. V 40. min. prosti strel proti G. V голу brani Bivec z roko, sodnik dik tira 11 m. Pepček plasira žogo v mrežo, 3:1 za Maribor.

V drugem polčasu ima M. že v začetku par zrelih situacij. Obramba G. ima polne roke posla. Potem napadi G., in zopet bliskovito menjajoče se situacije. Uspehi sta dva kornerja za M. Napadi G. postajajo pogostejši in nevarnejši, toda obramba domačinov je na mestu. G. vidno kloni. Zadnje minute potekajo v znamenju Maribora.

Sodil je g. dr. Planinšek zelo dobro in objektivno.

Kaj pravijo merodajni?

Mihelič, kapetan Gradjanskega. Zmaga Maribora je bila absolutno zaslužena.

V lastnem moštvu smo imeli slabo točko v obrambi.

Haftl, trener Gradjanskega: Igra Mariborčanov me je presenetila. Tehnično znanje še ni na višku. Prvorazredni so vratar, branilca in desna zveza. Izredno me je zadovoljil sodnik.

Sodnik dr. Planinšek. Maribor, kot boljše moštvo, je zmago zaslužil.

Koren, kapetan ISSK Maribora: Moštvo je igralo kot redkokdaj. Vsi igralci so bili na mestu.

ISSK Maribor:Atletik SK (Celje) 8:1 (2:0).

Včeraj se je odigrala druga finalna tekma za prvenstvo LNP, ki jo je »Maribor« odločil v svojo korist in se tako izdatno revanžiral za poraz v Celju. Zmaga belo-črnih je bila več kot zaslužena in bi bila lahko še večja. Atletiki so bili dcela inferiorni nasprotnik, ki razen požrtvovalnosti niso pokazali ničesar. Nerazumljivo nam je, kako je mogel »Maribor« prvo tekmo v Celju proti takemu nasprotniku zgubiti.

Gole so zabili Pepček 4, Tonček 3 in Terglec 1. Častni gol Atletikov rezultira iz nesporazuma med branilci.

Sodil je g. Cimperman iz Ljubljane precej površno.

Kot predigra se je vršila prijateljska tekma

ISSK Maribor rezerva:Atletik SK rezerva 3:2 (1:1).

Zaslužena zmaga ISSK Maribora, ki je bil boljši nasprotnik. Sodil je g. Vesnaver.

SK Olimp (Celje): SK Svoboda (Maribor) 3:2 (3:0).

Mariborska Svoboda je včeraj gostovala v Celju, ter odigrala proti tamkajšnjemu SK Olimpi prijateljsko tekmo. Mariborčani, ki so nastopili z nekaterimi rezervami, so podlegli s 3:2.

Tekmovanje za državno prvenstvo.

Ljubljana: Primorje:Ilirija 4:1 (2:0).

Zagreb: Hajduk:Hašk 2:1 (1:0).

Osijek: Mačva:Gradjanski 2:0 (1:0).

Subotica: Sand:Obilič 5:0 (3:0).

Sarajevo: Sašk:Soko 2:0 (2:0).

Novi Sad: Vojvodina:Slavija (Osljek 3:1 (0:1).

Skoplje: Jugoslavija:Jug 3:1 (1:0).

Pančevo: PSK:Bačka 3:1.

Kolesarska dirka za prvenstvo Dravske banovine.

Včeraj se je vršila na 136 km dolgi progi Ljubljana-Maribor kolesarska dirka za prvenstvo Dravske banovine.

Doseženi rezultati so naslednji:

Seniorji: 1. Valant (Ilirija) 4:38:30,

2. Rozman (Perun) 4:38:31, 3. Abulnar (Ilirija) 4:38:40, 4. Prodan (Primorje) 4:41:01, 5. Žgur (Prim.) 4:41:01 ena petina.

Juniorji: 1. Grabac (Prim.) 4:44:14, 2. Gregorič (Disk) 4:44:14, 3. Šme (Disk) 4:44:15, 4. Zupančič (Triglav) 4:50:48, 5. Faninger (Poštela) 4:50:57.

Dirka se je izvršila v najlepšem redu in brez nezgod.

Živ zgorel

V tržaškem pristanišču je splezal 27-letni strojnik Marinelli v notranjost velikega kotla na parniku »Dorico«. Hotel je pregledati notranje stene kotla in v ta namen tudi vzel s seboj svečo. Jedva pa je to dobro prižgal, ko so eksplodirali v kotlu nakopičeni plini ter objeli s plameni nesrečnega strojnika. Na njegove obupne klice so prihiteli na pomoč tovariši, ki so ga hoteli potegniti iz kotla. To pa je bilo nemogoče, ker so se razvijali tudi strupeni plini ter je Marinelli zgorel do kosti pri živem telesu med strašnimi mukami.

Sodniki s šoferskim izpitom v ČSR.

Na željo pravosodnega ministrstva, da bi položili sodniki, ki razsojajo v raznih pravdah zaradi prometnih in avtomobilskih nezgod, praktične izpite, je obiskovalo 30 češkoslovaških sodnikov razne šoferske šole. Od njih jih je že položilo praktični šoferski izpit 16, dočim pridedo ostali pozneje na vrsto. Poleg sodnikov bo obiskovalo šoferske šole tudi večje število policistov in orožnikov.

A. Zevacco

V senci jezuita

Zgodovinski roman

149

Morda mu je živeti le še par dni. Toda neukrotljiva strast, ki mu zažiga prsi, ga še drži pokonci.

»Ivan, moj dragi Ivan,« je zamrmrala čarovnica.

Ivan se je zdrznil.

»Gospa?« je vprašal.

»Povej mi natanko, kako se je zgodilo...«

Izraz mračnega trpljenja je pokrili blede obraz nesrečneža.

»Saj sem vam povedal vse!«

»Kaj za to! Morda si pa le pozabil kako podrobnost, ki me bo zanimala...«

»Pozabil nisem ničesar,« je rekel on zamolklo.

»Hočem, da poveš!« je ponovila ona nestrpnost.

»Ali nisi moj zvesti sluga?«

»Zvest do smrti!« je dehnil Ivan Siromak.

»Moj suženj... kaj?«

»Vaš suženj, da!«

»No, ubogaj, torej!...«

»Čemu se moram vračati k stvarim, ki mi povzročajo tako strašno trpljenje! Ali mi ne bo dovolj trpljenja... zdaj... kmalu?«

»Saj ti pravim Ivan, da konča nocojšnja noč z enim mahom tvoje trpljenje!«

»Oh, če bi bila resnica!« je zamrmral in stisnil zobe v silni tesnobi srca...

»Rekel si torej,« je povzela Magdalena Feronova, »da si bil v gozdu?«

»Če že ukazuje! Da, gospa, bil sem tako pogumen... storil sem, kar ste mi ukazali... toda prisežem vam, da bi rajši umrl tisočkrat smrti, kakor živel še enkrat takšno življenje...«

»Dobri moj Ivan!...«

Nasmehnili se mu je s tisto neizmerno koketnostjo, ki je ni umel nihče tako kakor ona. Ves zmeden po tem usmevu, je nadaljeval nesrečni mož:

»Da, bil sem v gozdu, počakal sem, da je prišel kraljevski lov mimo mene... Videl sem kralja... Da, izročil sem mu pisemce, ki ste mi ga bili dali.«

»In kaj je rekel on? Ali ga je prečital takoj?«

»Da!...« je sknil Ivan Siromak in skrčil pesti. Magdalena je nalagala revežu res strašne muke ljubosumnosti. Toda niti zapazila ni tega. Vsa v svoji misli, pozorna, nežna, mačja in trda obenem, je izvajala Ivanu Siromaku besede, ki so ga žgale v grlu kakor peklenjski ogenj.

»Čital je,« je povzela. »Toda kakšen je bil njegov obraz? Ali se je nasmehnil?«

»Da... nasmehnil se je...«

»Dobro poznam ta njegov nasmeh,« je zasanjala lepa Feronka glasno. »To je usmev kralja, ki misli, da je vse njegovo, smeh človeka, ki je prenasičen same sreče in misli, da daruje miloščino, ako se mu ponudi lepa ženska... In kaj ti je rekel?«

»Dobro, je rekel, pridem...«

»Ura se bliža, Ivan!«

Mož je vztrepetal.

Ona pa je vstala, šla h kamnu in podkurila ogenj, kakor da jo zbe. Ivan je gledal njeno početje s prepadlimi očmi; saj si je pa v resnici prizadevala edino to, da bi zbegala reveža s slehernim svojim globom in vsako besedo svojih ust.

Nato se je vrnila k mizi in odprla skrinjico, kjer je ležalo močno, ostro nabrušeno bodalo.

»Ali vidiš to igračko?« je dejala.

On je pokimal z glavo.

»Glej, on sam mi jo je podaril... da, nekega večera sem videla to bodalo, ko mu je viselo za pasom; vzela sem mu ga iz kaprice, on pa je rekel, da naj ga obdržim. Nasmehnil se je, češ: Morebiti ga boste še rabili katerikrat!...«

Ivan Siromak je drgetal.

Magdalena Feronova pa je zamišljeno motrila bodalo in njegov razkošni, s smaragdi okrašen ročnik.

Tino, sladko se je nasmehnula in dejala kakor je sobe.

»In glej, res ga bom rabila!«

Stopila je k Ivanu Siromaku, položila mu orožje v roke in dejala z važnim, nenadoma zresnjenim glasom:

»Ali ne boš trepetal?«

»Ne!« je odgovoril on z glasom neozdravljivega sovraštva — sovraštva, ki je najhujši izmed vseh, ker izvira iz ljubosumnosti.

»A ne pozabi, da smeš suniti samo, ako te pokličem!... Ali me boš ubogal?«

Obotavljaje je par hipov.

Toda njegovo obotavljanje je zadoščalo Magdaleni Feronovi v gotovost, da bo sunil Ivan Siromak tudi takrat, ako ga ne pokliče.

Kakšna je bila pravzaprav skrita misel Magdalene Feronove? Ako bi hoteli uvaževati običajna pravila povesti, ki si prilastajo naslov romanov, bi jo morali pokazati bralcu kot osebo, ki preganja Franca I. s smrtnim sovraštvom, dokler ni to sovraštvo utešeno. Toda življenje ni v resnici tako absolutno. In mi smo zgolj preprost pripovedovalec, ki bi si štel v napačno izrabljanje svojih pravic, ako bi zavijal dogodke, kakor njemu sodi.

Primorani smo torej izjaviti, da je Magdalena Feronova sicer sovražila kralja, a ga je ljubila nemara bolj, nego ga je sovražila, in da njeno sovraštvo ni bilo v bistvu nič drugega kakor ranjena in bolna ljubezen.

Iz tega seveda še ne sledi, da ne bi bila hrepenela z vso dušo po sklenjenem maščevanju... Ona je hotela v resnici umoriti kralja. Želela je z vsemi silami svojega srca, da bi ga videla umirati strašne smrti, ki jo je bila zamislila zanj.

Toda morebiti se ji je zahotelo okusiti v poslednjem sestanku z obsojenim ljubimcem še enkrat vso bajno moč ljubezni...

Nemara se je hotela tudi prepričati, da se je Franca I. v resnici prišla strašna bolezen... ali je storil smrtonosni strup svojo dolžnost.

Zastavila si je bila vprašanje takole:

»Ali se je Franca prišla bolezen? Potem umre sam od sebe. Ali se ga pa ni? Potem ga dam zabosti.«

Pravzaprav pa si niti ni hotela priznati gorečo željo, videti svojega ljubimca.

Na nevarnost, kateri izpostavlja sama sebe, in na verjetnost, da jo ljubimec ubije ali pa jo da aretirati in pehniti v globoko ječo, ni mislila niti trenotek.

Kralj Franc I. je bil res prejel pisemce lepe Feronke; zatrdilo Ivana Siromaka je bilo verno in zvesto do piščice.

V pismu so stale besede:

»Miada in lepa žena vas ljubi. Odkar ste dospeli v Fontenblo, sanja o sladkem objemu, s katerim jo izvolite morda osrečiti. Nocoj, ob deseti uri, vas bo čakala.«

Franca I. je bil babjek v popolnem pomenu te besede. Doživel je bil na tisoče avantur te vrste in bi bil dal lahko vezati veliko knjigo, sestavljeno iz nestetih vabil na ljubavne sestanke, ki jih je dobival.

Zato ga tudi današnje pismo nikakor ni presenetilo. Samo pogladil si je sivečo brado in zamrmral:

»Nedvomno bo ženica kakega meščana...«

Nato je vprašal Ivana Siromaka, kje je hiša, kjer ga pričakuje neznana oboževalka in mu dejal nazadnje:

»Povej, da pridem...«

Okrog devete ure je kralj oblekel polumeščansko obleko, ki jo je imel pripravljeno za takšne izlete.

Nato je ukazal svojemu komorniku Basinjaku, da naj pokliče eno izmed dam gospe vojvodinje Fontenbloške.

Takšna je bila njegova navada, odkar je bival v Fontenbloju.

Kmalu je stopila v sobo ena izmed častnih dam »vojvodinje«.

»Kaj dela gospa vojvodinja Fontenbloška?« je vprašal kralj.

»Spi, sir.«

Kralj je zavzdihnil.

»Že dolgo?«

»Gospa vojvodinja je legla spat baš pred četrt ure...«

Kralj je molčal nekaj časa in povzel nato:

»Kaj je počela danes?«

»Gospa vojvodinja ni hotela ves dan zapustiti svo-

je sobe.«

»A vendar je potrebno, da gre malo ven; razvedrila bi se nekoliko...«

»Zaman smo ji prigovarjali, sir!«

»Kaj pa je delala v svoji sobi?«

»Ničesar, sir. Poslušati ni hotela čitanja, in tudi ni dovolila, da bi jo zabavale...«

»Pa njen kolovrat?«

»Ah, saj res, sir!« je rekla častna dama z zlobnim nasmeškom. »Gospa vojvodinja je predla ves božji dan...«

»Pa kaj je rekla?«

»Prav ničesar, sir.«

»Ali ni nič omenila mene?«

»Ne, sir; niti Vašega Veličanstva, niti koga drugega.«

Kralj je zavzdihnil in pomolčal iznova.

»Pravite, da spi,« je povzel.

»Če spi, ne vem sir; v postelji leži in oči ima zaprte...«

»Dobro; lahko odidete...«

Kralj se je zamračil in premišljal nekaj minut. Na kaj je neki mislil?

Kakšne skrite misli so se rodile v njegovi duši? Zasvetilo se mu je v očeh; nato je skomignil z ramami in izpremenil mahoma ves svoj izraz — s tisto lahkoto, ki ga je delala dovršenega komedijanta; zapustil je sobo, kjer se je vršil ta pogovor, in stopil v svoj kabinet, kjer ga je čakalo nekaj plemičev.

Smehljajočega obraza je stopil med nje.

In plemiči so si šepnili med seboj:

»Njegovo Veličanstvo je dobre volje...«

Kralj je pomignil dvema ali trem izmed njih — čast, ki je vzbudila v vseh ostalih silno ljubosumnost — in odšel v tej družbi iz palače.

Bližala se je deseta ura.

Pravici na ljubo je treba priznati, da je Franca I. le redkokdaj pustil čakati zaljubljeno žensko.

Zakrivši majčkeno brezvestnost do Magdalene Feronove — to pač. Pahniti napotnega soproga v ječo — to tudi; ubiti žensko, ki se je bil naveličal, z eno samo prezirno besedo — istotako! A pustiti čakati žensko, ki se mu je bila ponujala — tega ne za vse na svetu. Vidi se, da je bil po vseh pojmi in pravilih svojega in našega časa kavalir — izraz, ki se blešči v zgodovini človeške morale v prav posebni luči.

Bližala se je torej deseta ura in kralj je pospešil korake.

Dospelši do hiše, ki mu jo je bil Ivan Siromak natanko opisal, kakšna je in kje stoji, je kralj poslal svoje spremstvo domov.

On ni bil bojazljivec.

In tudi to, da ga lahko nekega dne zvabijo v kako zasedo, mu niti ni prišlo na um.

Se tega niti ne bi bil verjel, če bi mu kdo rekel, da se utegne najti na vsem svetu človek, ki bi le v sanjah mislil na zasedo proti njemu, kralju francoskemu.

In če bi slučajno vendarle prišlo do kake zasede, je morala že sama prikazen kralja zadoščati, da se v legero v zemljo vsi zalezovalci in rokavljaci...

Potrkal je na vrata in si pogladil s svojo običajno gesto brado, v kateri so se pojavljali že tu in tam sivkasti lasje.

Vrata so se odpra še tisti hip; Franca I. se je nasmehnil, videč to naglico, ki mu je pričala, da ga čakajo z nestrpnostjo.

»Vstopite,« je rekel ženski glas, ki ga je imel kralj za glas kake hišne.

V resnici pa je bila to Magdalena Feronova. Bala se je nedvomno, da ga Ivan Siromak ne bi zaklal na mestu, in ko je videla, da kralj prihaja, je hitela sama odpirati vrata.

Ko je bil visoki gost v hiši, so se vrata zaprla s težkim treskom. Franca I., ki ga je nenadoma obdala tema, se je zdrznil in začutil nekaj težkega, kakor nejasno bojazen. Magdalena Feronova, ki ga je bila prišla za roko, je opazila ta drhtljaj.

»Ali se ne mara bojite?« je dejala. »Saj se lahko umaknete, ako vam ni povšeči...«

»Jaz, da bi se bal, ko držim za tako nežno in dišečo ročico, kakor je tale... Bogme, krasno dete, prav nasprotno je; tajinstvenost mi silno ugaja... Peli me naglo k svoji gospej...«

Magdalena Feronova ni rekla ničesar več; rahlo vlekoč kralja s seboj, ga je peljala po stopnicah, zagrnjenih v gosto temo.

Kratki glasovir
na prodaj. Razlagova 15, Bergoč. 1968

Oddam
s 15. julijem čedno, opremljeno sobo z električno razsvetljavo in prostim vodom v bližini mestnega parka. Naslov se izve v upravi »Večernika«. 1935

Čenjenemu občinstvu
vključno naznanjam, da točim v kopalku v Studenem pristno štajersko vino, liter po 9 Din in sveže Tscheligjevo pivo, vrček po 3,75 Din. Za obilen obisk se priporoča Katra Stehlik.

Žensko kolo
skoraj novo v jako dobrem stanu takoj na prodaj. Naslov v upravi. 1970

Vinotoč Vaupotič v Koških
prekinjen in s 3. septembrom zopet o-tvorjen. 1969

Lepo opremljeno sobo
v bližini parka oddam mirnemu gospodu. J. Govedič, Maribor, Prešernova ulica 19. 2000

Rabljeni avto in moto gumi plašče
kupi v vsaki količini mehanična delavnica Justin Gustinčič, Tattenbachova 14. 1566

Učenca
za trgovino mešanega blaga, z 2 do 3 razredi meščanske šole, dobrim sprejemom. H. Verstovšek, Maribor, Stritarjeva ulica 17. 1943

zastopniki se sprejmejo

Sobo in črkoslikanje
vedno najnovejši vzorci na razpolago izvršuje poceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ulica 3 za kavarno »Astoria«. X

Učenec

se sprejme v manufakturni trgovini

Franjo Maier, Maribor

Glavni trg 9. 1959